

Yksikön toimintasuunnitelma

Varhaiskasvatusyksikkö vy pph Pohjoinen 2018 - 2019

Helsinki

Toimintasuunnitelman rakenne

- Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman laatiminen
- Työtämme ohjaavat arvot
- Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen
- Oppimisympäristö
- Toimintavuoden yhteiset tavoitteet:
 - Lapsen Vasut toiminnan suunnittelussa
 - Digitalisaatioon liittyvä tavoite
- Yksikön toimintakulttuurin kuvaus, toimintakauden keskeiset periaatteet ja kehittämiskohde
- Laaja-alainen osaaminen
- Oppimisen alueet
- Yhteistyö ja viestintä
- Dokumentointi, arviointi ja kehittäminen

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman laatiminen

Yksikön toimintasuunnitelma perustuu Opetushallituksen antamiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan (varhaiskasvatuslautakunta 16.5.2017)

Toimintasuunnitelmassa kuvataan, miten varhaiskasvatusta toimipisteessä tai yksikössä pedagogisesti käytännössä toteutetaan. Toimintasuunnitelma on ytimekäs käytännön varhaiskasvatustoiminnan kuvaus.

Yksikön toimintasuunnitelma laaditaan toimintakaudelle ja siihen kirjataan toimintakauden varhaiskasvatuksen painopistealueet ja kehittämiskohteet.

Jokaiselle lapselle laaditaan yhdessä perheen kanssa Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma.

Ryhmäkohtainen toiminnan suunnittelu perustuu lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaprosessista saatuun tietoon, yksikön toimintasuunnitelmaan, Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmaan sekä Vasu perusteisiin.

Työtämme ohjaavat yhteiset arvot

Helsinkiläinen varhaiskasvatus perustuu Vasu-perusteissa määritellyille arvoille sekä [Helsingin kaupungin strategiaan 2017-2021](#)

Vasuperusteissa määritellyt arvot:

- Lapsuuden itseisarvo
- Ihmisenä kasvaminen
- Lapsen oikeudet
- Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
- Perheiden monimuotoisuus
- Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Lapsen varhaiskasvatuksen aloittaminen

Varhaiskasvatus aloitetaan noin viikon pituisella tutustumisjaksolla. Perhepäivähoidon ohjaaja kertoo tästä lasten vanhemmille. Tutustumisjakson aikana lapsi tutustuu hoitopaikkaansa ensin yhdessä vanhemman kanssa. Kun varhaiskasvatuspäätös on voimassa, lapsi voi jäädä yksin hoitopaikkaansa niin, että päivittäistä hoitoaikaa pidennetään pikku hiljaa.

Saatuana päätöksen varhaiskasvatuspaikasta, lapsen vanhempi ottaa puhelimitse yhteyttä hoitajaan, jonka kanssa sovitaan tutustumiskäynti perhepäivähoitajan kotiin tai ryhmäperhepäiväkotiin. Tutustumiskäynnillä sovitaan hoitajan kanssa tutustumisjaksosta ja aloituskeskustelun ajankohdasta. Hoitaja antaa vanhemmille aloituskeskustelu- ja lapsen perustietolomakkeen täytettäväksi ennen aloituskeskustelua, joka voidaan käydä perhepäivähoitajan kotona, ryhmäperhepäiväkodissa tai lapsen kotona. Aloituskeskustelussa vanhemmat kertovat lapsestaan ja hänen tottumuksistaan hoitajalle. Tarvittaessa tulkki on apuna aloituskeskustelussa. Vanhempien ja hoitajan välinen päivittäinen keskustelu lapsesta vahvistaa vanhempien ja hoitajan / ryhmäperhepäiväkodin henkilöstön välistä luottamusta. Hyvä vuorovaikutussuhde lapsen ja hoitajan välillä auttaa lasta kokemaan olonsa turvalliseksi uudessa ympäristössä.

Perhepäivähoidossa olevalle lapselle on nimetty tietty alueen päiväkotit ja ryhmä varahoitotilanteita varten oman perhepäivähoitajan ollessa lomalla, sairaana, koulutuksessa, työajan tasotusvapaalla tms. Perhepäivähoitaja tutustuu lapsen kanssa kyseiseen päiväkotiryhmään ja toimittaa päiväkotiryhmän henkilökunnalle lapsen perustietolomakkeen ja tarvittaessa ilmoitus lapsen erityisruokavaliosta-lomakkeen.

Oppimisympäristö

Perhepäivähoitajan koti ja ryhmäperhepäiväkoti antavat lapsille rauhallisen ja kodinomaisen oppimisympäristön, missä lapsi voi turvallisesti ja aktiivisesti leikkiä ja liikkua, toimia ja levätä, kasvaa, oppia ja kehittyä. Tuttu hoitaja / hoitajatiimi luo lämpimän, positiivisen ja kiireettömän ilmapiirin, missä lapsi kokee olonsa turvalliseksi ja hänen on helppoa ilmaista itseään ja oppia uutta. Leikki- ja toimintavälineet ovat lapsen ikä- ja kehitystasolle sopivia ja ne ovat lasten saatavilla. Hoitaja on sensitiivinen, ja ottaa huomioon ryhmänsä lasten tarpeet, toiminta-aloitteet ja kiinnostuksen kohteet oppimisympäristön rakentamisessa. Tilat mahdollistavat niin yhteisleikin, lasten valitseman leikin ja toiminnan pienryhmissä kuin lapsen puuhailun itsekseen. Lapsia erityisesti kiinnostava, pitkäkestoinen leikki voi joskus jäädä paikoilleen ja jatkua seuraavana päivänä. Lapsi saa olla mukana erilaisissa kodin askareissa. Kestävä elämäntapa – roskien ja jätteiden lajittelu ja kierrätys opitaan käytännön kautta.

Perhepäivähoidossa ulkoillaan ja liikutaan säännöllisesti. Piha, lähialueen leikkipuistot, urheilukentät sekä lähimetsä innostavat lapsia liikkumaan, tutkimaan ja havainnoimaan ympäristöä yhdessä hoitajan kanssa. Hoitaja varmistaa, että ympäristö on lapsille turvallinen ja lapsille opetetaan ulkona ja liikenteessä liikkumisen säännöt. Lähiympäristön tarjoamat kirjastokäynnit satutunteineen ja erilaiset kulttuuritilaisuudet rikastuttavat lapsen kokemusmaailmaa. Isompien lasten kanssa tehdään retkiä museoihin, nukketeattereihin, torille, kotieläinpuistoihin, Korkeasaareen... Lapsiryhmästä, henkilökunnan määrästä ja retkikohteesta riippuen arvioidaan pienten lasten mukaan ottaminen retkille. Retkistä sovitaan aina lasten vanhempien kanssa.

Kaikki päivän eri tilanteet ovat lapselle tärkeitä oppimistilanteita; lapsi oppii vuorovaikutuksessa muiden lasten ja hoitajan/ hoitajien kanssa.

Lapsen Vasu toiminnan suunnittelussa

Jokaiselle perhepäivähoidossa / ryhmäperhepäivähoidossa olevalle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma vuosittain.

Perhepäivähoitaja ja hoitajatiimi tutustuvat lapseen, havainnoivat hänen kiinnostuksen kohteitaan ja vahvuuksiaan sekä seuraavat hänen ryhmässä toimimistaan sekä kuuntelevat lasten vanhempia aloituskeskustelussa ja päivittäisissä keskusteluissa. Noin kahden kuukauden kuluttua varhaiskasvatuksen aloittamisesta perhepäivähoitaja / ryhmäperhepäivähoitaja käy lasten vanhempien kanssa varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelun, jossa keskustellaan lapsen vahvuuksista, kiinnostuksen kohteista ja tarpeista sekä sovitaan lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta keskeiset tavoitteet pedagogiselle toiminnalle ja toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi - miten toimin / toimimme, jotta lapsi voi hyvin, kasvaa, kehittyä ja oppii uusia asioita. Tarvittaessa käytämme tulkkia keskustelussa. Perhepäivähoidon ohjaaja keskustelee ja auttaa tarvittaessa hoitajaa suunnitelman laatimisessa ja sen kirjaamisessa.

Suunnitelman toteutumista arvioidaan vanhempien kanssa aina tarvittaessa ja uusi lapsen varhaiskasvatussuunnitelma perustuu aina edellisen vasun arviointiin.

Ryhmän toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa otetaan huomioon lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin kirjatut tavoitteet toiminnalle. Kunkin lapsiryhmän lasten tarpeet, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet ja aikaisemmat kokemukset ovat pohjana ryhmän toiminnan suunnittelulle.

Digitalisaation tavoite

Yksikön kehittämiskohde 2018-2019:

Toimintamahdollisuuksien lisääminen ja hyvien toimintakäytäntöjen ja osaamisen jakaminen yksikössä tietoteknologiaa hyödyntäen

- laitehankinnat v. 2018 (perusälypuhelin ryhmäperhepäiväkoteihin ja varahoitajalle, Ipadit)
- laitteiden käyttökoulutus, joka on kohdennettu omalle, pienelle ryhmälle
- WhatsApp-ryhmän perustaminen

Yksikön toimintakulttuurin kuvaus, toimintakauden keskeiset periaatteet ja kehittämiskohde

Leikkiin kannustava toimintakulttuuri

Tiedostamme leikin merkityksen lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle, lasten keskinäiselle vuorovaikutukselle ja sosiaalisten taitojen vahvistumiselle. Annamme tilaa ja aikaa leikille niin sisällä kuin ulkona pihalla, puistoissa ja lähimetsässä. Olemme kiinnostuneita lasten leikeistä.

- Perhepäivähoidossa ja ryhmäperhepäivähoidossa otamme huomioon lasten leikkitoiveet ja -aloitteet. Leikkiympäristö on turvallinen, rauhallinen ja leikkiin houkutteleva. Leikkivälineet ovat eri-ikäisille lapsille sopivia ja innostavat lapsia leikkimään. Lapset leikkivät erilaisissa pienryhmissä. Mitä pienempi lapsi on, sitä tärkeämpää on hoitajan mukanaolo leikissä sanoittamassa ja mallittamassa leikkiä. Isommat lapset suunnittelevat useimmiten itse leikkinsä, hoitaja havainnoi ja seuraa leikkejä sekä tarvittaessa osallistuu, joskus heittäytyy mukaan leikkiin, tukee kaverisuhteiden muodostumista ja toisten huomioonottamista leikissä. Hoitaja havainnoi ja arvioi lasten leikkitaitoja ja kaverisuhteita sekä ohjaa sekä rikastuttaa sen mukaan leikkiä. Hoitaja antaa lapsille leikkirauhan ja mahdollistaa pitkäkestoisen leikin syntymisen. Leikkiä ei aina tarvitse kerätä pois, jos lapset haluavat vielä jatkaa esim. seuraavana päivänä.

- Teemme leikkiä näkyväksi myös lasten vanhemmille kertomalla leikeistä hakutilanteissa, vasukeskusteluissa... Leikki saa näkyä ja kuulua!

Laaja-alainen osaaminen

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Tärkeä osa perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon arkea ovat päivittäin toistuvat perushoitoon liittyvät arjen taidot: pukeutuminen ja riisuminen, ruokailu, wc-käynnit, siisteydestä huolehtiminen ja käsien pesu, lepääminen/päiväuni ja ulkoilu. Annamme lapselle aikaa harjoitella perustaitoja ja otamme huomioon hänen yksilölliset tarpeensa. Toisten lasten esimerkki, lämmin hoitajan ja lapsen välinen vuorovaikutus sekä lapsen osallisuus tukevat lapsen oppimista ja hyvinvointia. Hoitaja tukee lapsen omatoimisuuden asteittaista lisääntymistä ja kannustaa lasta pyytämään apua. Iloitaan yhdessä lapsen onnistumisesta.

Opetellaan tunnetaitoja nimeämällä ja käsittelemällä tunteita hoitajan kanssa (kuvakortit, tunnekello, sadut...)

Huolehditaan lapsen riittävästä päivittäisestä liikkumisesta (ulkoleikit, metsäretket, kävely lähipuistoihin ja kirjastoon, ohjatut liikuntatuokiot...) ja riittävästä levosta ja / tai päiväunesta

Opetetaan liikkumaan turvallisesti lähiluonnossa, metsässä ja liikenteessä.

Ajattelu ja oppiminen:

Lapsi oppii tutkimalla ja ihmettelemällä ympäristöään vuorovaikutuksessa muiden lasten ja hoitajan kanssa. Hoitaja vastaa lasten ihmettelyihin ja kysymyksiin ja kannustaa lapsia pohtimaan ja keksimään itse ratkaisuja kysymyksiin. Lasta kehdutaan onnistumisesta ja yrittämisestä. Opetellaan etsimään yhdessä tietoa.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Harjoittelemme lasten kanssa vuorovaikutus- ja itsensä ilmaisutaitoja, tuetaan lasten välistä vuorovaikutusta, kuunnellaan ja arvostetaan toisten mielipiteitä. Hyväksytään jokainen sellaisena kuin hän on.

Puhutaan toisille ystävällisesti, aikuinen näyttää mallia ja esimerkkiä.

Helsinki

Oppimisen alueet

Ilmaisen monet muodot: kehollinen, sanallinen, kuvallinen ja musiikillinen ilmaisu

Kasvan, liikun ja kehityn: Liikkuminen, ruokakasvatus, terveys ja turvallisuus

Toimintavuonna 2018 -2019 painotamme ja kehitämme toiminnassamme em. oppimisen alueita.

Lasten mielenkiinnon kohteet, aikaisemmat kokemukset ja kysymykset sekä lapsen tekemät toiminta-aloitteet ovat toiminnan lähtökohtana. Hoitaja on sensitiivinen lasten sanallisille ja erityisesti pienen lapsen ilmeihin, eleihin ja kehon kielellä ilmaistuille toiminta-aloitteille. Toiminta edistää eri-ikäisten lasten oppimista ja kehitystä.

Lapsi saa ilmaista itseään musiikin kautta (laulu-, loru- ja laululeikkituokiot, rytmisoittimiin tutustuminen ja soittaminen, taputukset ja tömistykset, tanssi, musiikin kuuntelu ja esiintyminen vanhemmille mm. joulun- ja kevätjuhliin). Hoitaja / hoitajatiimi järjestää ryhmänsä / ryhmiensä lapsille yhteisiä musiikkituokioita, joissa lauletaan lapsille ennestään tuttuja ja heidän toivomiaan lauluja ja innostetaan lapsia uusien laulujen ja leikkien opetteluun sekä soittimien (rytmisoittimet, oma keho) käyttöön. Musiikin kuuntelu ja laulut rauhoittavat hoitotilanteissa ja päivälevolle käydessä.

Lapsi saa ilmaista itseään sanallisen ilmaisun kautta. Lasta kuunnellaan ja hänelle annetaan aikaa sanoa ja kertoa asiansa. Keskustellaan lasten kanssa ja opetellaan kuuntelemaan toisia. Lasten toiminta- ja leikkiryhmissä lapset ovat toistensa kanssa vuorovaikutuksessa ja lapsi oppii ilmaisemaan sanallisesti itseään. Keskustellaan lasten kanssa päivän tapahtumista ja lapselle tärkeistä asioista. Kuvia käytetään sanallisen ilmaisun tukena. Päivittäin luetaan satuja ja kuvakirjoja, lorutellaan. Hoitaja ja hoitajatiimi toimii hyvän vuorovaikutuksen mallina ja esimerkkinä lapsille.

Lapsi saa ilmaista itseään kuvallisen ilmaisun kautta (piirtäminen, maalaaminen sormi- ja vesiväreillä, värittäminen, muovailu, paperin rypistäminen ja repiminen, liimaaminen, saksien käytön opettelu ja leikkaaminen, askartelu) lasten ikä, osaaminen ja mielenkiinto huomioiden. Kynät ja paperi ovat lapsen saatavilla, kun hän haluaa piirtää. Hoitaja ohjaa ja kannustaa lasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja työtapoja. Lasten tekemiä maalauksia ym. käden töitä laitetaan esille ja/ tai kasvuun kansioon.

Perhepäivähoidossa / ryhmäperhepäivähoidossa ulkoillaan ja liikutaan päivittäin pihalla tai kävellään lähialueen metsään tai puistoon, missä on erilaisia liikuntaan innostavia toimintavälineitä kuin omalla pihalla. Hoitaja innostaa ja kannustaa lapsia liikkumaan ja lapselle annetaan mahdollisuus kokeilla liikkumisen rajojaan ja kehittää liikkumisen taitoja turvallisesti: hoitaja ohjaa ja auttaa tarvittaessa. Lasten omaehtoisen liikkumisen lisäksi hoitajan ohjaamat liikunta- ja sääntöleikit innostavat lapsia reippaaseen liikuntaan. Hoitaja huolehtii, että lapsilla on turvallinen ympäristö liikkua ja leikkiä sekä opetella uusia asioita. Lapsille opetetaan ulkona ja liikenteessä liikkumisen säännöt.

Helsinki

Ruokailussa painotamme terveellisiä ruokatottumuksia, kiireetöntä ja mukavaa yhdessäolon hetkeä. Lapset voivat seurata hoitajan ruoan valmistamista haistellen ja maistellen ruoka-aineita sekä lapsen ikä ja kiinnostus huomioon ottaen osallistua itsekin esim. salaatin tai välipalan valmistamiseen, pöydän kattamiseen ja astioiden pois viemiseen yhdessä hoitajan kanssa. Lapset voivat toimia vuorollaan ”ruoka-apulaisina”. Opettelemme kauniita toisen huomioon ottavia pöytätapoja.

Yhteistyö ja viestintä

Vanhempien kanssa keskustellaan lapsen päivästä päivittäin lapsen tuonti- ja hakutilanteissa sekä puhelimitse. Vanhempien ja perhepäivähoitajan / ryhmäperhepäivähoitajien toimiva vuorovaikutus on tärkeitä. Jokaisen mielipiteitä arvostetaan.

Lapselle tehdään varhaiskasvatussuunnitelma yhdessä lapsen vanhempien kanssa. Vanhemmat tuovat oman näkökulmansa varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lasten varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet pedagogiselle toiminnalle otetaan huomioon ryhmän toiminnan suunnittelussa. Vanhempainilloissa on keskusteltu ryhmän toiminnasta ja vanhempien toiveista ja yhteistyötoiveista.

Vanhemmat ovat halutessaan voineet osallistua joidenkin lapsiryhmän yhteisten tapahtumien järjestämiseen ja toteuttamiseen.

Toiminnasta viestitään vanhemmille suullisesti ja kirjallisesti erilaisin paperisin tiedottein. Kaksikielisillä perheillä voidaan tarvittaessa käyttää reissuvihkoa. Aloitus- ja vasu-keskusteluissa käytämme tarvittaessa tulkkia. Joitakin tiedotteita on lähetetty sähköpostitse vanhemmille. Sosiaalisen median käyttöä kehitellään.

Dokumentointi, arviointi ja kehittäminen

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Toiminnan arvioinnin on oltava systemaattista ja säännöllistä, ja sitä pitää tehdä niin toimipiste- kuin ryhmätasollakin. Arvioinnin tulee perustua dokumentoituihin tosiasioihin ja arviointia tulee tehdä suhteessa varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteisiin sekä toimipisteen toimintasuunnitelmaan.

Pedagoginen dokumentointi

- Mitä ja miten arvioimme:
 - Työntekijän itsearviointi, tiimien toiminnan arviointi
 - Oliko toiminta pedagogisesti perusteltua ja varhaiskasvatussuunnitelmien mukaista? (vuorovaikutus lasten kanssa, ryhmässä vallitseva ilmapiiri, pedagogiset työtavat, toiminnan sisältö tai oppimisympäristöt)
 - Lasten kasvun kehityksen ja oppimisen edellytysten toteutuminen
 - Kasvattajayhteisön toiminta

Käytössä olevia dokumentoinnin välineitä: havaintojen kirjaaminen vihkoon, valokuvat, kasvun kansiot ja lasten piirustukset ym. tuotokset.

Ryhmäperhepäiväkodin henkilöstö keskustelee havainnoistaan ja arvioi toiminnan sisältöä ja toiminnan onnistumista työtiiminsä kanssa. Perhepäivähoitaja voi pyytää tiiminsä perhepäivähoitajalta / ryhmäperhepäivähoitajalta / perhepäivähoidon ohjaajalta apua lapsiryhmänsä / lapsen havainnoimiseen ja toiminnan arviointiin. Hoitaja keskustelee ja arvioi lapsen vanhempien kanssa toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja millaisin keinoin ja toimenpitein hoitaja / hoitajatiimi voi parhaiten tukea lapsen hyvinvointia, kasvua, kehitystä ja oppimista.